

Cariyelerin hakkı

Diyarbakır'dan Said Kurt: “Nisa Sûresi, 3. âyette, ‘Eğer hanımlarınız arasında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, sadece bir tane ile veya sahip olduğunuz (cariyelerle) yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır’ deniliyor. Bu âyette cariyelerin hakkı nasıl gözetilmiş oluyor? İslâm’da köle kavramı olur mu?”

Kur’ân âyetleri indiği günlerde insanlık köle ve cariye ticareti yapıyordu. Kur’ân bu utancı, cahiliye insanının utancı olarak önünde buldu ve bunu ıslah etmeye yönelik tedbirler aldı. Kur’ân kölelik ve cariyelik sistemini birden bire kaldıramazdı. Çünkü köle ve cariyeler sokağa atıldıkları zaman kendi başlarına hayatlarını devam ettirecek sistem toplum hayatında mevcut değildi. Böyle bir ıslah sisteminin temelinde yer alan insanlık sevgisi, kardeşlik, eşitlik, Allah korkusu, kul hakkı, adalet, merhamet, insan hakkı, kadın hakkı gibi kavramları Kur’ân zihinlere yerleştirdikten sonra kölelik ve cariyelik sistemini kökünden kazıyıp kaldırdı. Dikkat ederseniz, daha Asr-ı Saadet döneminde kölelik ve cariyelik kademeli olarak ortadan kaldırılmıştır. Peygamber Efendimiz (asm), “Kölelerinize giydiklerinizden giydiriniz, yediklerinizden yediriniz, onları barındığınız yerlerde barındırınız” diye emir buyurduğu zaman müşriklerin ve münâfıkların, “Bu nasıl olur? Köle ile efendi aynı şeyden yer, aynı şeyi giyer, aynı yerde barınır mı?” diye isyan içinde feveran etmeleri hâlâ kulaklarımızda çınlamaktadır. Bugün yeryüzünde eğer kölelik ve cariyelik diye bir kavram artık insanlığın gündeminde yoksa, bu başarı Kur’ân’a aittir.

Bahsettiğiniz âyette Kur’ân bir kadınla evlenmeyi teşvik ediyor. Ya da diyor, elinizde cariyeniz varsa, onunla yetinin. Bildiğiniz gibi hür bir kimse cariyesi ile nikâh yaptığı anda artık o cariye hürriyetine kavuşmuş oluyor. Yani cariye adamla hür bir kadın olarak nikâh yapmış oluyor. Artık hakkında hür insan hukuku geçerli oluyor. Bu durumda cariyenin efendisi ile evlenmesi zaten kendi lehine bir tasarruf haline geliyor. Yani böylece kendisi cariye statüsünden hür insan statüsüne yükseliyor.